ACTA UNIVERSITATIS LODZIENSIS
KSZTAŁCENIE POLONISTYCZNE CUDZOZIEMCÓW 16, 2008

https://doi.org/10.18778/0860-6587.16.27

Iwona Dembowska
Uniwersytet Łódzki

WYKORZYSTANIE TEKSTÓW Z ŁÓDZKIEJ PRASY W NAUCZANIU JĘZYKA POLSKIEGO JAKO OBCEGO

W listopadzie 2006 r. rozpoczęłam pracę jako lektorka języka polskiego w Fundacji Edukacji i Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego. Zostałam nauczycielką grupy wolontariuszy przebywających w Łodzi w ramach programu European Voluntary Service – Wolontariatu Europejskiego. Pomysł, który przedstawię poniżej, zawdzięczam jednej z moich studentek – Niemce Friederike. Któregoś dnia przyszła na lekcję z egzemplarzem „Echa Miasta"[1] – gazety rozdawanej na łódzkich ulicach. Gdy zapytałam, czy mogę ją przejrzeć, stwierdziła, że mogę sobie ją zatrzymać. Przecież ona i tak nie będzie tego czytać. „Właściwie, dlaczego nie?" pomyślałam.

Wykorzystanie tekstów z lokalnej gazety, jaką jest „Echo Miasta" na lekcji języka polskiego jako obcego niesie ze sobą różnorakie korzyści. Studenci obcują z autentycznymi artykułami, a więc naturalnym językiem, zapoznają się ze strukturami charakterystycznymi dla polskich tekstów prasowych, ale także poznają problematykę poruszaną w gazetach, polskie czy też regionalne problemy i zyskują poczucie rzeczywistego uczestniczenia w życiu społeczności, wśród której mieszkają. Postanowiłam w tym roku spróbować włączyć lekturę „Echa Miasta" do prowadzonych przeze mnie, już w innej, nowej grupie, zajęć.

„Echo..." ukazuje się dwa razy w tygodniu: w każdy poniedziałek (nakład 210 000 egz.) i każdy czwartek (nakład 595 000 egz.) w 7 największych miastach Polski: Warszawie, Trójmieście, Katowicach, Wrocławiu, Poznaniu, Krakowie i Łodzi. Poszczególne wydania nie mają jednak charakteru ogólnopolskiego, a są skoncentrowane na sprawach lokalnych. Dlatego artykuły we wszystkich działach łódzkiego wydania „Echa...", od „Wydarzeń" do „Zdrowia", zawierają odniesienia do realiów regionalnych. Dowiadujemy się np.: jakie wycieczki zagraniczne wybierają najczęściej właśnie mieszkańcy Łodzi. To

[1] Wszystkie wykorzystane w artykule fragmenty tekstów pochodzą z łódzkiej edycji „Echa Miasta".

skoncentrowanie na naszym mieście nie oznacza na szczęście ślepego uwielbienia – „Echo..." komentuje nie tylko jasne strony lokalnego życia, ale też porusza problemy, takie jak potrzeba zmiany wizerunku miasta, czy też ostrzega kierowców przed miejscami, gdzie lusterka samochodowe najłatwiej padają łupem złodziei. Stąd można je traktować jako wiarygodne źródło informacji na temat bieżących wydarzeń. Najnowszy numer „Echa Miasta" można otrzymać w poniedziałki i czwartki w ważnych punktach komunikacyjnych (na przystankach komunikacji miejskiej, przy dużych skrzyżowaniach). Gazeta jest bezpłatna, co sprawia, że wykorzystanie nawet większej liczby egzemplarzy jako pomocy dydaktycznej nie wymaga dodatkowych nakładów finansowych.

Artykułom ukazującym się na łamach łódzkiego „Echa Miasta" miałam okazję przyjrzeć się bliżej podczas zajęć „System certyfikacyjny języka polskiego jako obcego" prowadzonych przez Grażynę Zarzycką na Uniwersytecie Łódzkim w ramach specjalizacji „Nauczanie języka polskiego jako obcego". Wykorzystywałam je, projektując ćwiczenia gramatyczne na poziomie B2. Uważam, że studenci, którzy osiągnęli poziom B1, nie powinni mieć trudności z ich globalnym rozumieniem. Wierzę też, że i na wcześniejszym etapie nauki języka polskiego będą oni zdolni do zrozumienia takiej ilości informacji, aby odczuwać zainteresowanie oraz satysfakcję z obcowania z oryginalnym tekstem prasowym.

Projekt „Echo"

Kształcące sprawność czytania i (w niewielkim zakresie) pisania oraz mówienia ćwiczenia i zadania z wykorzystaniem artykułów z „Echa Miasta" nazwałam projektem „Echo". Składa się on z trzech etapów, a każdy z nich w różnym stopniu angażuje nauczyciela i studentów. Stopniowo uczący się zyskują coraz więcej samodzielności, jednak na każdym etapie dzielą się swoją pracą z resztą grupy oraz dokonują wartościowania: decydują, czy to, czego dowiedzieli się o wydarzeniach w regionie łódzkim, jest pozytywne czy negatywne. Dzięki konieczności oceniania zwiększa się prawdopodobieństwo emocjonalnego zaangażowania w czytanie tekstów. Wierzę, że to zaangażowanie, połączone z dumą z faktu, iż na tak wczesnym etapie nauki czytają polską prasę, pomoże moim studentom utrzymać wysoki poziom motywacji, pomimo że teksty niepreparowane okażą się dla nich na pewno językowo dużym wyzwaniem. Dodatkowo, kontakt z wydawnictwem skupionym na lokalnych zagadnieniach pomoże zanurzyć się w lokalną linguakulturę, skupi ich uwagę na wydarzeniach kulturalnych, zagadnieniach społecznych i problemach regionu. Chciałabym również, by skutkiem udziału w projekcie „Echo" było wyrobienie u studentów przekonania, że rozumienie artykułów napisanych po polsku leży w zasięgu ich możliwości językowych. Być może zachęci ich to też do samodzielnego sięgania po polską prasę.

Zadanie studentów nie ograniczy się jedynie do przeczytania tekstów i odpowiedzenia na podany zestaw pytań. Informacje uzyskane podczas lektury mają posłużyć im do stworzenia gazetki ściennej na temat bieżących wydarzeń

w regionie łódzkim. Krótkie notatki będą umieszczać na podzielonej na dwie części tablicy: po jednej stronie to, co ocenią jako pozytywne, po drugiej – negatywne. Dodatkowo studenci będą również wypisywać z przeczytanych tekstów interesujące słownictwo i dzielić się nim z resztą grupy.

Jak już wspomniałam, projekt „Echo" składa się z trzech etapów. Etap pierwszy, gdy czytanie odbywa się pod ścisłą kontrolą nauczyciela, etap drugi, w którym kontrola ta słabnie i etap trzeci – pełnej samodzielności studentów. Celem pierwszych dwóch etapów jest wyrobienie u studentów pewnych nawyków – strategii czytania, które następnie zastosują bez kontroli nauczyciela w ostatnim etapie, gdy będą też decydować sami, który artykuł chcą przeczytać.

PRZYKŁADOWE ĆWICZENIA

Poniżej prezentuję ćwiczenia do wybranych artykułów z dwóch numerów „Echa Miasta": z 17. 09. i 27.09.2007 r. Są to jedynie przykłady, schematy, na których będę się opierać, układając zadania do tekstów z bieżących numerów „Echa...".

Etap 1.

Ta cześć projektu „Echo" skupia się wokół jednego tylko artykułu, który czytany jest wspólnie podczas lekcji. Grupa, którą uczę, liczy jedynie 5 osób, dlatego większość zadań wykonywana jest wspólnie.

Tekst, który wykorzystuję jako przykładowy dla etapu pierwszego, ma ok. 270 słów.

Ćwiczenie 1.

Pokazujemy studentom zdjęcie (młody mężczyzna zeskakujący z wysokiego budynku) oraz tytuł artykułu „Młodzi poczuli miasto". Zadaniem studentów jest stworzenie na tablicy mapy myśli składającej się ze skojarzeń, które nasuwa ten tytuł.

Ćwiczenie 2.

Studenci czytają (wypisany przez nauczyciela i powielony) lid artykułu:

Łódź ma szansę stać się stolicą polskiego parkouru. Grupa „Arte" dostała pieniądze z Unii Europejskiej i stworzy w mieście centrum szkoleniowe. Chętnych do uprawiania tego sportu nie brakuje.

Następnie uzupełniają mapę myśli o treści, które zawarte są w lidzie.

Ćwiczenie 3.

Praca z pełnym tekstem, etap czytania selektywnego. Zadanie polega na dopasowaniu podanych przez nauczyciela pytań do poszczególnych części artykułu.

Artykuł ma 3 części. Proszę połączyć je z pytaniami:

– *Co to jest parkour?*
– *Co zrobiła grupa „Arte"?*
– *Jakie plany ma grupa „Arte"?*

Części wydzielono nie tylko na podstawie treści, ale też graficznie – są one przedzielone śródtytułami.

Ćwiczenie 4.

Czytanie kursoryczne. Studenci mają odpowiedzieć na pytania strategiczne: Kto? Co? Gdzie? Kiedy? Dlaczego?[2]

Następnie sprawdzają, czy ich odpowiedzi są takie same, czy różnią się. W przypadku różnic wspólnie szukają w tekście informacji i korygują się nawzajem.

Ćwiczenie 5.

Grupa wspólnie decyduje, czy umieścić informację o planach utworzenia w Łodzi centrum szkoleniowego parkour wśród pozytywnych czy negatywnych wydarzeń w Łodzi, redaguje jednozdaniową informację, np.: *Grupa „Arte" dostała pieniądze z Unii Europejskiej na centrum parkour* i umieszcza ją na tablicy.

Etap 2.

Podczas tego etapu jedynie ćwiczenia propedeutyczne wykonywane są wspólnie podczas lekcji. Każdy student dostaje inny artykuł do przeczytania. Ponieważ wybranie pięciu tekstów podobnej długości może okazać się niemożliwe, nauczyciel przydziela teksty studentom, dbając, by podział był sprawiedliwy.

Ćwiczenie 1.

Studenci otrzymują 5 nagłówków z bieżącego numeru „Echa Miasta". Wspólnie zastanawiają się, o czym mogą być tak zatytułowane artykuły.

- „Inteligentna fala zieleni" (artykuł o budowanym właśnie Łódzkim Tramwaju Regionalnym).
- „Serce jak dzwon" (artykuł o sukcesach łódzkich kardiologów).
- „Vena od kuchni" (artykuł o festiwalu muzycznym „Vena").
- „Pierwszy krok na tenisowy szczyt" (artykuł o młodym łódzkim tenisiście).
- „Nadciąga wojna o halę" (artykuł o problemach przy budowie nowej hali sportowej w Łodzi).

Ćwiczenie 2.

Studenci otrzymują następujące zestawy pojęć:

- *anegdota, wulgarne słowa, ochroniarz, dyskwalifikacja (artykuł „Vena od kuchni")*,

[2] Wykształcenie umiejętności czytania wg pytań strategicznych, które są uniwersalne, stanowi dobre przygotowanie do samodzielnej lektury.

- *mistrzostwa Europy, budowa, koszty, stadion (artykuł „Nadciąga wojna o halę")*,
- *prędkość, turniej, finał, mocne strony (artykuł „Pierwszy krok na tenisowy szczyt")*,
- *zawał, kardiolog, zabieg, defibrylator (artykuł „Serce jak dzwon")*,
- *inwestycja, korki, system, sygnalizator (artykuł „Inteligentna fala zieleni")*.

Upewniają się, czy rozumieją wszystkie podane słowa i w razie potrzeby korzystają ze słownika. Zadaniem jest samodzielne dopasowanie zestawów do nagłówków. Następnie studenci sprawdzają, jak to zadanie wykonali inni.

Wszystkie wyrazy i związki wyrazowe użyte w tym ćwiczeniu są wyjęte z oryginalnych tekstów. Są one też istotne dla treści artykułów.

Ćwiczenie 3.

Studenci czytają przepisane i powielone przez nauczyciela lidy artykułów i dopasowują je do tytułów. Konsultują swój wybór z resztą grupy.

- *Dzięki Łódzkiemu Tramwajowi Regionalnemu czas podróży z Chocianowic do Helenówka skróci się o 10–12 minut. Żeby to było możliwe, sygnalizacją w centrum będzie sterował specjalny system* (artykuł „Inteligentna fala zieleni").
- *Łódź ma się czym pochwalić. Mamy najlepszych kardiologów w Polsce. Jest ich też najwięcej w naszym kraju w przeliczeniu na jednego mieszkańca* (artykuł „Serce jak dzwon").
- *Miała być dumą Łodzi, a jest przyczyną koszmarnych snów władz miasta. – Nowa hala sportowa przy al. Unii jeszcze nie powstała, a już grozi jej zawalenie – twierdzą miejscy radni, którzy grożą władzom Łodzi prokuratorem* (artykuł „Nadciąga wojna o halę").
- *Łodzianin Jurek Janowicz ma 17 lat i wielki sukces na koncie. Wystąpił w juniorskim finale US Open. Choć przegrał, zapisał się w historii jako pierwszy łodzianin, który zaszedł tak daleko* (artykuł „Pierwszy krok na tenisowy szczyt").
- *Dlaczego Nigel Kennedy uciekał? Gdzie zniknęła Amelia z Sugababes? Jak doszło do zbliżenia polsko-libańskiego? „Echo Miasta" zdradza kulisy największej łódzkiej imprezy muzycznej* (artykuł „Vena od kuchni").

Następnie, jeśli nie wszystkie części zostały połączone właściwie, korygują swoją pracę, korzystając z egzemplarzy „Echa Miasta". Nauczyciel przydziela artykuły do samodzielnej pracy w domu.

Ćwiczenie 4.

W domu studenci czytają artykuły wg pytań strategicznych i redagują dwuzdaniową notatkę, którą na następnym spotkaniu umieszczają na tablicy po stronie plusów lub minusów. Ponadto szukają w czytanym tekście 2 słów lub zwrotów, które wydają im się ciekawe i użyteczne. Wypisują je wraz z kontekstem, podając znaczenie poprzez rysunek, ewentualnie angielski odpowiednik

(wszyscy dobrze posługują się językiem angielskim). Tak przygotowaną „fiszkę" również umieszczają na tablicy.

Etap 3.

Studenci samodzielnie wybierają artykuły, czytają je wg pytań strategicznych i formułują trzyzdaniową notatkę, którą umieszczają na tablicy. Kontynuuje się też przygotowywanie „fiszek".

Przedstawiony powyżej Projekt „Echo" planuję zrealizować w pierwszej połowie przyszłego roku. Mam nadzieję, że uda mi się z powodzeniem urozmaicić nim prowadzone przeze mnie lekcje i w ten sposób wprowadzić moich studentów w świat polskiej prasy.

BIBLIOGRAFIA

Bobrowski I., 2004, *Dyskursy medialne a wspólnota fatyczna*, „Zeszyty Prasoznawcze", nr 1–2.

Bogusiak M., *Inteligentna fala zieleni*, „Echo Miasta", nr 74(211), s. 3.

Bogusiak M., *Pierwszy krok na tenisowy szczyt*, „Echo Miasta", nr 74(211), s. 6.

Bogusiak M., *Serce jak dzwon*, „Echo Miasta", nr 74(211), s. 4.

Gabryjelski D., *Młodzi poczuli miasto*, „Echo Miasta", nr 71(208), s. 6.

Gabryjelski D., *Nadciąga wojna o halę*, „Echo Miasta", nr 74(211), s. 5.

Gaszyńska-Magiera M., 2002, *Teksty prasowe w nauczaniu języka polskiego jako obcego*, [w:] *Tekst w mediach*, K. Michalewski (red.), Łódź, s. 210–221.

http://www.echomiasta.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=4538. [25.09.2007]

Karbowiak K., *Vena od kuchni*, „Echo Miasta", nr 74(211), s. 7.

Majkiewicz A., 2001, *Różne odmiany tekstów na lekcji języka polskiego jako obcego, czyli o potrzebie zachowania autentyczności językowej*, [w:] *Inne optyki. Nowe programy, nowe metody, nowe technologie w nauczaniu kultury polskiej i języka polskiego jako obcego*, Katowice, s. 125–135.

Martyniuk W. (tłum. i oprac.), 2004, *Wskaźniki biegłości językowej. The ALTE Can Do Statements – a Polish Version*, Kraków.

Martyniuk W., 2001, *„Jak dziadek poznał babcię", czyli o nowym podejściu do pracy z tekstem w nauczaniu języka polskiego jako obcego*, [w:] *Inne optyki. Nowe programy, nowe metody, nowe technologie w nauczaniu kultury polskiej i języka polskiego jako obcego*, Katowice, s. 46–53.

Miodunka W. (red.), 2004, *Kultura w nauczaniu języka polskiego jako obcego: stan obecny – programy nauczania – pomoce dydaktyczne*, Kraków.

Ostromęcka-Frączak B., 2005, *Intertekstualność nagłówków prasowych a glottodydaktyka*, [w:] *Nauczanie języka polskiego i polskiej kultury w nowej rzeczywistości europejskiej*. Materiały z VI Międzynarodowej Konferencji Glottodydaktycznej, red. P. Garncarek, M. Niegorska, Warszawa, s. 164–171.

Seretny A., Lipińska E., 2005, *ABC metodyki nauczania języka polskiego jako obcego*, Kraków.

Zarzycka G., 2004, *Linguakultura – czym jest, jak ją badać i otwierać?*, [w:] *Wrocławska dyskusja o języku polskim jako obcym*, red. A. Dąbrowska, Wrocław, s. 435–443.

Zarzycka G., 2006, *Dyskurs prasowy o cudzoziemcach. Na podstawie tekstów o łódzkiej Wieży Babel i osobach czarnoskórych*, Łódź.